

Cricket, gewoon doen! (4)

In de voorgaande drie delen van deze serie artikelen is vanuit een spelgecentreerde benadering geprobeerd een praktische uitwerking te geven van cricketspelen die geschikt zijn om te spelen in het primair en voortgezet onderwijs. De focus lag daarbij op het spelen in de zaal. In dit vierde deel volgen er activiteiten om ook in de buitenperiode aan de slag te gaan met cricket. Het spelen blijft centraal staan, maar ook volgt er een activiteit die het spelen kan ondersteunen.

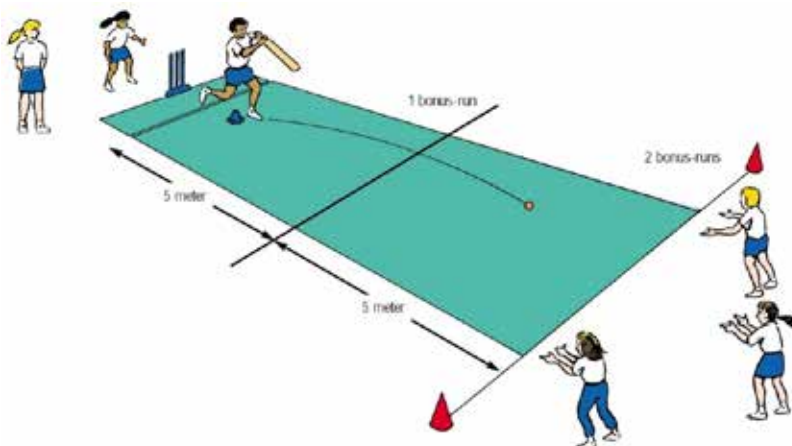
TEKST ALEXANDER NAGELHOUT

Cricket is van origine vooral een buitensport. In Nederland loopt het cricketseizoen van mei tot en met augustus en worden op grote cricketterreinen de wedstrijden afgewerkt. De speelvormen die in deze artikelenreeks voorbij zijn gekomen zijn bij uitstek ook geschikt om buiten te spelen. Voorkeur heeft het spelen op een kunstgrasveld of een gemaaid en enigszins egaal grasveld. Om tot een speelbare en leerrijke activiteit te komen worden verschillende opties geboden. Voor de uitwerkingen van de speelvormen die onderstaand terugkomen als buitenvariant wordt verwezen naar eerdere delen uit deze serie artikelen (*LO magazine 1 en 3, 2020*).

Lord's Game

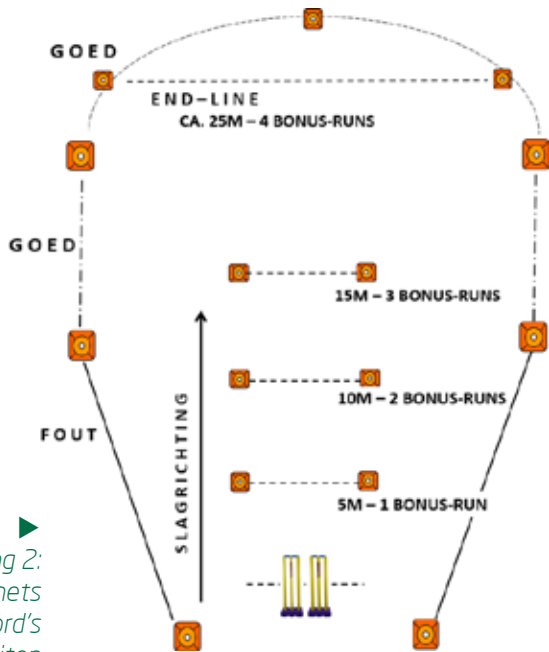
Het spel komt in sterke mate overeen met 'hit and run' (Koekoek et al., 2014). Groot verschil is dat de batsman afhankelijk van zijn geslagen bal runs gaat scoren en niet vooraf hoeft aan te geven welke lijn hij denkt te gaan halen.

Tekening 1:
situatieschets
Lord's Game

Aanpassingen spel

Om de loper na zijn geslagen bal uit te dagen komen er twee extra lijnen bij om de bonus-runs te scoren. Op vijftien en twintig meter kunnen er nu respectievelijk drie of vier bonus-runs worden gescoord. De batsman moet nog altijd op tijd terug zijn in veilig gebied om de runs te kunnen verzilveren. Omdat er buiten wordt gespeeld is er vaak geen achterliggende muur die de fielders kan helpen de bal sneller bij de wicket-keeper terug te krijgen. Er wordt daarom op 25-30 meter met pylonen een lijn gecreëerd, de 'end-line' (zie tekening 2). Passeert de bal die lijn dan scoort de batsman vier bonus-runs. Om te voorkomen dat de bal regelmatig over de fielders heen vliegt zijn er twee spelregelaanpassingen. Aanpassing één is dat een batsman in dit geval minimaal tot de derde lijn op vijftien meter moet rennen (én terug naar veilig gebied!) om zijn runs te verzilveren. Aanpassing twee is dat er een extra bal ligt op beide pylonen bij de end-line. Vliegt de bal wel in één keer over de fielders dan pikken de fielders snel de bal op van een pylon

Tekening 2: situatieschets cricketveld Lord's Game buiten

en proberen ze de batsman alsnog uit te krijgen. Zo is er minder voordeel voor de batsman en ontstaat er nog een interessant spel tussen batsman en fielders. De meeste runs vallen er voor een batsman te verdienen wanneer er een gaatje wordt gevonden in de verdediging en de bal op die manier voorbij de end-line gaat. Fielders moeten die bal dan namelijk alsnog rapen en dat kost tijd. Die tijd gebruikt de batsman om misschien wel naar de verste lijn te lopen. Er is de fielders dan ook alles aan gelegen om de geslagen bal tegen te houden en zo te voorkomen dat de batsman veel runs maakt.

Aanpassingen veld

De afmetingen van het veld worden in sterke mate bepaald door het aantal spelers, het niveau van die spelers en het materiaal waarmee gespeeld wordt. Voorkeur is om ook in de buitenlucht dit spel met zes spelers te spelen. Ontwerp dusdanig dat enerzijds de batsman uitdaging heeft en anderzijds de fielders de kans hebben hun veld goed te verdedigen. In de tekening zijn de lijnen voor bonus-runs ingetekend. Daarnaast zijn 'goed' gebied, foutgebied en de end-line te zien.

Continu Cricket

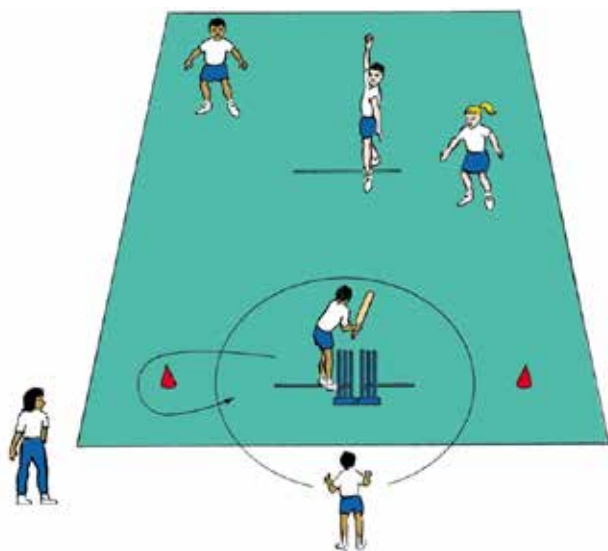
Zonder twijfel is dit de meest dynamische speelvorm. Na elke aangooi is er beweging, of de bal nu wel of niet geslagen wordt. De druk ligt er voor de batsman en fielders constant op omdat het spel pas stopt na een afgesproken aantal goede bowls of wanneer een batsman wordt uit-gemaakt. Er zitten daarmee nauwelijks stopmomenten in het spel.

Aanpassingen

Voor de afmetingen van het veld gelden hier dezelfde richtlijnen als bij Lord's Game. Groot verschil met Lord's Game is dat er nu geslagen moet worden vanuit een aangooi van de bowler. Omdat de bal niet meer stilligt op een pylon of batting-tee is het een stuk lastiger geworden om de bal écht goed te raken. Om de batsman te belonen in het geval dit wel goed lukt scoort hij vier bonus-runs wanneer de bal voorbij de end-line landt. Fielders mogen alleen de gespeelde bal fielden; er liggen dus geen extra ballen meer op de pylonen bij de end-line. Als het speel-

Lek en Linge winnaar Cricket Challenge 2019

Tekening 3: situatieschets Continu Cricket

terrein wat minder geschikt is kun je besluiten om onderhands aan te laten werpen zonder stuit. Bij een sterkere batsman zou je dit vrij kunnen laten. Om de spanning tussen bowler en batsman goed in balans te krijgen kan het spelen met een dubbel wicket een goede aanpassing zijn (zie tekening 3). In de vorm in de zaal werd er een beperking opgelegd van vier goede bowls per batsman. Om kort te gaan, gaat het dan om ballen die recht genoeg op het wicket worden gegooid, onder heuphoogte aankomen en in het slagbereik zijn van waar de batsman staat wanneer er wordt aangegoooid. Je kunt variëren met het aantal goede bowls of de manier van aanwerpen.

Paren Cricket

Het samen oversteken, het voorkomen dat je 'run out' gaat als tweetal, en de verschillende opties die de fielders hebben om de batsmen uit te krijgen, maken het spel tactisch(er) en daarmee erg boeiend als de spelers al wat vaardiger zijn geworden. Paren Cricket is geschikt voor het voortgezet onderwijs en biedt zeer veel uitbouw mogelijkheden.

Aanpassingen

Voor de veldafmetingen bij het spelen in de buitenlucht gelden hier dezelfde richtlijnen als bij Lord's Game en Continu Cricket. Bij Paren Cricket kan er aan veel knoppen gedraaid worden en dat geeft kansen, ook op het veld. In de zaal kon het bij een groter speelveld een extra run opleveren wanneer de bal via een stuit de achterliggende muur raakte. Datzelfde principe kan nu worden toegepast. Het is echter de begrenzing van het veld die bepaalt hoeveel extra runs dit oplevert (zie tekening 4). Spreek één extra run af wanneer de bal in het eerste (rechte) stuk via een stuit eruit rolt of er in één keer in die zone uit wordt geslagen. Hanteer twee extra runs vanaf de pylon waar de begrenzing afbuigt. In cricket wordt

het veld begrensd met een touw van ongeveer polsdikte. Als je touwen tot je beschikking hebt maakt dit het 'spelechter' en is de begrenzing meteen erg duidelijk. Tevens is het functioneel omdat de bal ertegenaan rolt en hiermee de fielders toch wat tijd winnen. Afgeschreven touwen uit de zaal zijn bijvoorbeeld ook geschikt. De vier bonus-runs kunnen nog steeds behaald worden als de bal voorbij de end-line stuitert. Een 'zes' wordt gescoord wanneer de bal in het verlengde van de end-line achter de veldbegrenzing landt.

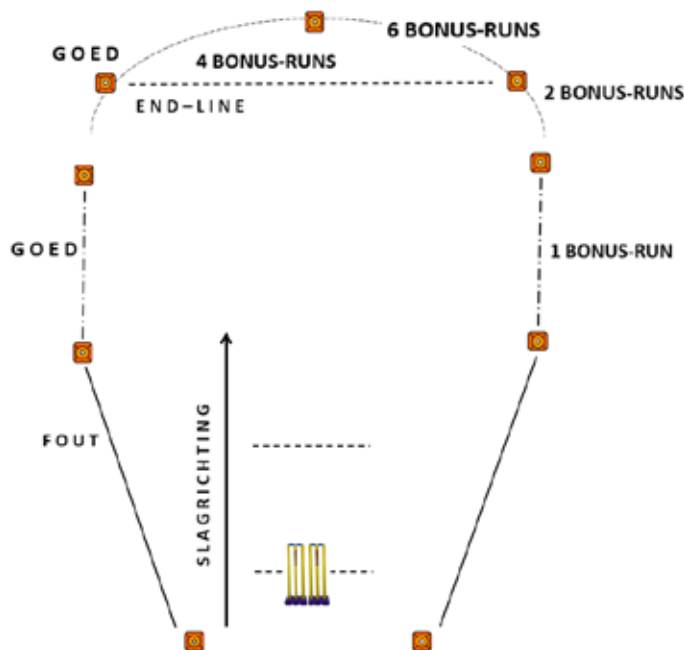
Ook bij deze vorm geldt dat wanneer het speelterrein wat minder geschikt is, je kunt besluiten om onderhands aan te laten werpen zonder stuit. Bij een sterkere batsman zou je dit weer vrij kunnen laten.

Omdat er bij Paren Cricket in duo's wordt gespeeld en er meer functies zijn, moeten er meer plekken worden bezet. Omdat er geen muren zijn en om het veld goed te kunnen verdedigen heb je twee spelers (één duo) extra nodig in het veld. Vier paren spelen binnen een situatie dan tegen elkaar. Ook kun je bij negen spelers werken met drie drietallen. Hanteer in deze vorm bij aanvang twee slagbeurten, net als bij het spelen in de zaal. Het gaat hierbij om daadwerkelijk geslagen ballen. Elke keer als er een nieuw duo aan slag komt is er ook rotatie in veldposities. Zo went elke speler aan de verschillende posities en rollen.

Ondersteunend aan het spelen

Met ondersteunend wordt bedoeld dat vaardigheden eigen kunnen worden gemaakt die in het spel terugkomen. Batting, bowling en fielding worden bij de vereniging in allerlei drills geoefend, maar kunnen spelenderwijs ook een plek krijgen in je lessen.

▼
Tekening 4:
situatieschets
cricketveld Paren
Cricket buiten

Hit the Road

In elk van de beschreven speelvormen in dit artikel moet de bal geslagen worden. De slagrichting en het slaggebied liggen vast. De bal mag niet alle kanten opgeslagen worden, zoals bij officieel cricket wel het geval is. Dit maakt het ontwerpen van een oefening wat makkelijker. Het speelveld zoals in tekening 2 en 4 kan voor deze oefenvorm worden gebruikt.

Oefenen van makkelijk naar moeilijk

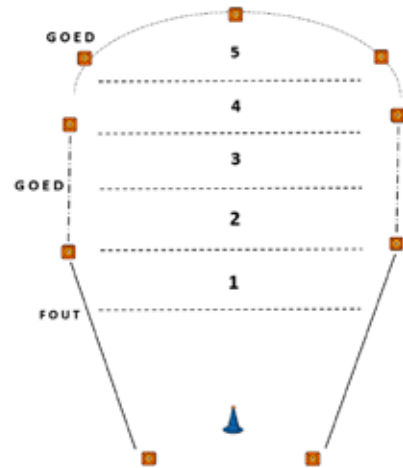
- a. Driven vanaf een batting-tee of pylon: doel is om vanuit een juiste hantering de bal gericht weg te slaan. Aardige uitdaging is om de bal in de handen van de fielder te slaan, waarbij de fielder vooraf een positie in het veld inneemt. Dit mikaspect maakt het interessanter voor spelers en een voordeel is dat een fielder ook oefent met het vangen van een geslagen hoge bal.

Tekening 5: Driven

- b. Driven na een stuit: doel is wederom om gericht te slaan, maar nu vanuit een stuit. Timing wordt belangrijker, en daarbij het instappen en voorwaarts bewegen. Op armlengte van de batsman en vanaf navelhoogte laat een fielder de bal recht naar beneden vallen en de batsman slaat na de stuit als een soort dropkick.
- c. Hit the Road: na een tijdje oefenen kan er wat meer betekenis worden gegeven aan het slaan en kan er een spel van worden gemaakt. Doel is om gericht én ver te slaan. Individueel kun je punten verdienen. Bepalend is in welke zone de bal wordt opgeraapt. Bij een vangbal scoor je geen punten. Per persoon drie keer slaan voordat je wisselt van functie. Vier velders zijn

nodig om het veld te verdedigen. Speel je vanuit een bal die een fielder laat vallen dan heb je zes mensen nodig. Uitbouw kan zijn dat de bal aangegooid moet worden. Je hebt dan een stop nodig om de ballen tegen te houden.

Tekening 6: situatieschets Hit the road

Vervolg

In deel vijf, het laatste deel van deze serie over cricket, volgt er nog een nieuwe speelvorm: Five a side Cricket. Deze vorm kan worden gezien als eindvorm en benadert het officiële sportspel het meest. Interessant wanneer de leerlingen vaardiger zijn geworden in het spel en het niveau hoger is komen te liggen. Daarnaast volgt er nog een vorm waarin het bowlen op een speelse manier wordt geoefend.

Alexander Nagelhout is opleidingsdocent aan de Calo in Zwolle

Correspondentie

a.nagelhout@windesheim.nl

Kernwoorden

cricketvormen, schoolcricket

Foto's

KNCB

England and Wales Cricket Board (1997). *Cricket Spelenderwijs*. Londen, Engeland.

Koekoek, J.H., Dokman, I. & Walinga, W. (2014). *Sportspelen. Betekenisvol leren in de onderbouw van het voortgezet onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.